

ACC. NR. 636.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Blekinge *Upptecknat av:* David Nyström
Härad: *Adress:* Belganet, Hallabro
Socken: *Berättat av* Mor Anna vid telefonen i
Uppteckningsår: *Född år* Märserum. 80-85 år.
i

42. 42

Uppteckningen rör Nattfrierier.

Den, som ska företa nattfrieriet, ska gå
till tre korsvägar. Här bestämmer den möte med en. Den får den
sedan.

636

Lycka.

När barnet (brudparet?) kommer från kyrkan, ska de sätt ett par träskor till mötes för dem.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

43.43

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

44.44

Barndop.

Gumor tog barnet i famnen och läste
Fader Vår med barnet i famnen. När de kom hem från kyrkan, skulle
gumor säga, att de fått en kristen i stället för en hedning.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

~~41-45~~

Okynnigt barn.

Blir barnet okynnigt, och de ej få någon ro för det, ska de ta vigselringen och lägga i listen.

Skriv endast på denna sida!

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

46 40

Korpen.

Om korpar följa med till graven, så är
det mycket lett. Det är inga goda andar.

Blekinge

636

Mynd David Nyström
Belpanet, Hallabro
Sör. Johanna Karlsson

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

47 47

Kyrkbygge.

Det var en kyrka, som byggdes. Vad, som byggdes om dagen, revs ned om natten. Då byggde de den på en annan plats, och där blev den stående.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

48 48

Eldning (lyte).

Om modern är havande och blir skrämmd
under det hon står och steker av att plåten fattar eld, får barnet
lyte. Modern ska då gå till tre kvinnor och be om fläsk eller
något annat, som går att steka. Detta steker hon så hårt, att det
bränns och smörjer sedan barnet med det.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

49.49

Havande kvinna.

Om en kvinna, som är havande, forar
en häst och låter den äta ur förklädet, så får modern gå lika
länge som hästen.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

50 50

Ola Karlsson, 69 år, Evaryd, Br.Hoby.

En gammal bonde, som i unga år var sjöman, men som sedan blev torpare vid Eriksberg och nu ett tiotal år varit bonde dels i Brorstorp, Hällaryd, dels i Evaryd. (Man till Johanna Karlsson.)

ACC. NR. 636.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Blekinge *Upptecknat av:* David Nyström

Härad: *Adress:* Belganet, Hallabro

Socken: *Berättat av* Ola Karlsson

Uppteckningsår: *Född år* *i*

57
51

Uppteckningen rör Bröllop.

Regn i kronan betyder medel till brudparet.

Eld betyder olycka. (Regn säger andra åter betyder tårar.)

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

52.
52

Lysning.

Lysning skall ske på ny, och alltid
då dagarna tilltar. Till gåva gavs åt fästmon svampedosa och
låsalänk.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5753

Gumor

tages mannens mor till första barnet.

Skriv endast på denna sida!

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5454

Lycka för barnet.

Man skall lägga pengar i svepen.

När gumor går genom dörren ska de lägga kudden vid dörren och läsa Fader Vår, och böja knä innan de gå till kyrkan. Obs! Endast gumor böjer knä med barnet.

Skriv endast på denna sida!

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

555

Fallansot.

För fallansot river man av och bränner
upp den skjorta, som barnet bär på sig vid anfallet.

Skriv endast på denna sida!

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5256

Vådseldsmärken.

Plockar vådakol och lägger i vatten.

Detta skall barnet dricka och tvättas i.

Blekinge

636

Mynt David Nyström

ad. Bergqvist
Hollaberg

Herr Johanna Persson

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Brunnsgubben.

Förr skrämdes man barnet för brunnsgub-

ben.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5858

Kasta ut vatten är farligt.

En kvinna, som hette Bengta, fick ett barn. Hjälpkvinnan Lisa i Draget kastade ut vattnet. Det var litet blod i vattnet. Bengta skrek och ropade efter sin blodsdroppe och de måste vara 6 man att hålla henne.

Missfall måste ovillkorligen till kyrkogården.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

57 59

Barnsängsgröt.

Grötamal och dricka och äggamat och
äggamal och skrikarevälling ska man ha med sig.

Skriv endast på denna sida!

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

60

Piskning av barn med ris.

Barnet skall hängas upp i sängbandet
och piskas med lindan på med ett björkris. Därigenom skall barnet
bli snällt. Obs! När barnet är nyfött.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6/61

Kasta ut vatten.

• Man skall inte kasta ut vatten²/förrän solen gått ned och märk noga, att vattnet öses under tak t.ex. att gräva en håla uti vedboden och där öses ner.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

62 62

Barnets kläder.

Barnets kläder få inte hängas ut, förr-
än barnet är kristnat, för då kan det förtrollas.

Skriv endast på denna sida!

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6363

Lyckopengar

voro sexstyver, trestyver, en och en halv styver.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

646.4

Kasta grenar.

Kasta grenar eller stenar gjorde man förr
vid Karlshamn. (Där Doktor Lönnberg har sin bostad. Där säger man
att en kung är begravnen.)

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

65a.

Havande kvinna.

Om en havande kvinna var i kyrkan vid
sammanringningen, fick barnet öronsprång. Om en havande kvinna
satt efter varmt bröd, fick barnet sår i ändan.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

65b

Torsklavre

blev om en kvinna var havande, då hon klappade kläder och vred kläderna mot låret.

636

666

Oren kvinna.

Om en kvinna gick ut, innan hon var kyrk-
tagen, kunde hon bergtagas, men det värsta var, att hon var oren
och smittade ner andra.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

6767

Efterbörd och navelsträng.

Efterbörd brändes men navelsträngen göm-
des. Den användes sedan att bota allt slags lyte. Antingen brände
man den då och gav barnet av askan eller också la man navelsträngen
i vattnet, och av detta vatten gav man sedan barnet. Det var dock
ganska riskabelt att gömma navelsträngen. Om nämligen en hund eller
något annat djur fick tag i den, blev kvinnan vansinnig. Detta
hände en gång i Eriksberg.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6868

Ekotren

var ett olycksdjur. Om den sprang tvärs över en väg, betydde det olycka.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6 89

Katten.

Om en människa hata katt, betyder det olycka och särskilt i äktenskapet. Förr sades: "Om de älskar kattor och hatar möss, skall det gå en väl till både lands och sjös."

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

770

Korpen.

Då en korp flyger över en ladugård, betyder det, att han väntar lik. Ett kreatur kommer snart att dö.

Hoby. Bl.
1923.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

71

Goa Nissen.

Goa Nissen var den ondes element. Förr
användes han till trollkonster.

636

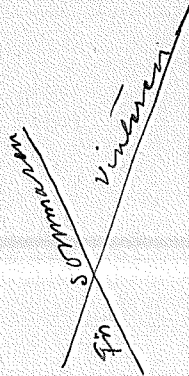
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

72
72

Vinterbröten.

Av den kan man se vädret för vintern.

Den synes bäst vid Olof mässa eller i oktober. Det står i norr och söder och visar väder för vissa månader och vissa veckor. Blå betyder milt väder för vintern. Klar betyder kyla. Gulblå blev det snö och kallt med detsamma.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 636.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Blekinge Upptecknat av: David Nyström

Härad: Adress: Belganet, Hallabro

Socken: Berättat av Janne Olsson, 33 år.
Everyd, Br.Hoby.

Uppteckningsår: Född år i

7373

Uppteckningen rör Vinna den älskades hjärta.

Man tar ett äpple, i detta borrar man hål rakt igenom. Dock ej från flugan och skaftet får det borraras. Hålen borraras så de bilda ett kors. Sedan tar man äpplet i armhålan och ligger med det en natt, så svetten riktigt tränger in i äpplet. Detta äpple giver man sedan den älskade, och då han ätit upp det, kommer han att älska på alla vis tiålbaka.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

794

Flädermus.

En flädermus har endast två droppar blod (en i kroppen och en i halsen). Man måste ta den, så den ej kan hugga, för då är det fördärvat om den huggt. Så vrider man nacken av den och tar de båda blodsdropparna på en näsduk. Den näsduken slänger man sedan i synen på den man älskar, och då blir hon kär i en.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7 175

Jon Matsson, 85 år, skjuter för villappa-
skott. Har ständigt bott i Applakärr, Trensum. *Hellmyr*

ACC. NR. 636.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7676

Landskap: Blekinge Upptecknat av: David Nyström
Härad: Adress: Belganet, Hallabro.
Socken: Berättat av John Matsson
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Att skjuta för villappaskott.

Den sjuke sätter sig på en jordfast sten eller i en öppen spis. Den, som skjuter, måste blivit botad på samma vis. Kloka gubben tar en bössa och laddar med krut eller 7 eller om möjligt 9 sorters grenar, eller blad från fruktbärande träd. Sedan ställer den, som skjuter sig så, att han har pipan riktad mot norr och över den sjukes huvud samt säger: "Nu skjuter jag dej!" - "Vad skjuter du mej för?" - "För trolls-kott och villappaskott och alla sorters skott, som om dagen flyga under solen och all sorts djävulsty!" Detsamma gör han med pipan mot väster och öster, men ej mot söder.

En del är mycket noga med att det är 9 sorters fruktbärande grenar av träd. En del utesluta alldeles detta.

77 a.

Farligt att skoja med det onaturliga.

Jon hade varit ute och skjutit för en bonnakärring, som hade tandvärk. När han gick hem, behövde han gå avsides. Då han gjorde sitt "kungsgöra", hörde han, hur det skrattade i skogen. "Åhja, skratta ni", sa jag, "jag skäms inte för mitt "kungsgöra"! I ett tag blev det alldeles svart för ögonen och det stupade alldeles brant, var han trädde med foten. Då blev jag haj och började läsa Fader vår. Då blev det som den ljusaste dag. När jag kom hem och tog av mig mössan, fick jag i detsamma så ont i tänderna. Detta varade till klöckan 5 på morgonen. Då fick den kvinna, jag skjutit för, åter ont i tänderna. Det varade till kl. 5 på kvällen, då jag fick igen det. Så växlade det en tid.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

77, b.

Julafton.

Julaftonen gav de åt tjänare och barn
äpple, bröd och nötter. Var och en hade sin hög av dessa gosaker.
Denna julahög skulle ligga kvar på julbordet över hela julen.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

78⁷⁸

Halm och julabäddar.

På golvet lades halm, väggarna kläddes med bonader. Alla sängarna bäddades, men ingen låg i dem. Maten skulle stå kvar på borden julanatten.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7979

Julgröten.

Man satte julgröt i bakugnen och i ladu-
gården till tomten.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

80
80

Årsgång.

Ola Smit i Karlshamn gick varje år årsgång. Han gick till tre kyrkor julanatt. Man fick inte glo sig tillbaka, för då blev de olyckliga. De fick då (om de vände sig om) se så mycken dålighet, och då fick otyet makt med dem. Den, som gick årsgång, kunde se, hur det kommande året skulle bli. Glosen var något rysligt. Den hade många hundra ögon över hela kroppen, och de lyste som den värsta eld. Den var den värsta av alla makter. Den ville skada jorden och människorna.

Hellaryds en. Bl.
uppt. av David Nyström
Belgaut, Hallabes

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

81 81

Tomtar.

När jag växte upp, var det tomtar i
Applakärr. En gång, när vi var till marknaden, fick vi se minst
tio tomtar om en husing = kobb, och de drog den på en liten vagn.
De voro ungefär en aln långa och hade röda pickaluer.

Goa Nissen är en tomte.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8282

Kryssa med krita.

Vid julen och även vid andra tillfällen kryssade man med krita över dörrposterna för att inte trolldy skulle ha någon makt.

131.

Källaripd an

1929

Uppst. David Nyström

Bor. John Peterson

85 år

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

83 83

Lortafora (Lotafora).

För att inte Lotafora skulle ha någon makt
så la de stål i tröskeln. I svinhusets fotaträd borrarde man in
kvicksilver. Även getabärsträd borrarde man in för alla sorters
oty.

Blekinge
Bräkne
Hälsing

636

Yng. David Nyström
Belgisch Hallabre
her. av John Watson

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

84 84

Necken.

Han såg ut som en människa, men hade
liksom två sågbockar på axeln. Han hoppade i ån och försvann.

En gång hade en pia gått efter en häst,
som var blackig. Då hon kom ner och skulle ta hästen, var det två.
Hon tog en av dem. Hela dagen harvade hon med den, och det gick
på skott. På kvällen sprang hästen i sjön med både sele och harv.

636

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8185

Riset Långfredag.

På långfredagsmorgon sökte var och en komma först upp. De, som voro först uppe, sprang och slog de andra med ris. En gammal gunna, som kallas Frensa-Johanna, tjänste hos Jon Matsson. Han sprang till henne och slog henne med ett ris. Hon bara skrattade och sa: "Ha, det gjorde inte ont", men då sa Jon: "Det var inte meningen heller." Riset var av björk. Det sadet man skulle bli snäll.

ACC. NR. 636.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8686

Landskap: Blekinge *Upptecknat av:* David Nyström
Härad: *Adress:* Belganet, ~~XXXXXXXXXX~~ Hallabro
Socken: *Berättat av* Folkskollärarinnan
Stina Kjellsson, Br.Hoby. (30 år)
Uppteckningsår: *Född år* *i*

Uppteckningen rör Vaggvisa.

Här bor inte kapten Roth
Här bor löjtnant Helling
Kapten Roth bor mitt emot
Tyst får lillan välling.

Vaggvisa.

Godda, mor Johanna!
Godda, godda, godda, herrmagister
vysalulla, vysa lulla
Godda, godda, godda, herr magister
vysa lulla, vysa lulla, vyss, vyss, vyss!

Är far hemma idag?
Och far han ä fäll på loen och tröskar
vysa lulla, vysa lulla
Och far han ä fäll på loen och tröskar
vysa lulla, vysa lulla, vyss,vyss,vyss.

Har ni nå'n säck att låna mej?
Vi ha fälle en, men den tog han med sig.
vysa
Vi ha fälle en ...
vysa lulla...

8888

Vad heter pojken?

Och pojken han heter fäll Anders ätte sin far
vysa lulla....

Och pojken....

vysa lulla....

Hur gammal är pojken?

Och pojken han är fäll sex veckor på tisdag
vysa lulla....

Och pojken....

Vysa lulla....

Varför sjunge mor Johanna?

Jag är fälle tvungen att sjunga för pojken
vysa lulla....

Jag är fälle....

vysa lulla....

Ajö, mor Johanna!

Ajö, ajö, ajö herr magister
vysa lulla....

Ajö, ajö....

vysa lulla....

89 89

Rim.

Grötrim:

Nog skall jag bli fet,
då jag gröten ätit har,
ty jag noga vet,
att stor plats den tar.

Rim förekommer också
vid lek t.ex.:

Ingen vas utan blomma
Ingen karl utan gumma.

Ingen skog utan enar
Inget träd utan grener.